

Krødsherad kommune

3536 NORESUND

Att. Roy-Andre Midtgård

Saksbehandler, innvalgstelefon

Nora Charlotte H. Stamsø, 32266947

Vedtak om utslippstillatelse for tettbebyggelse tilknyttet Norefjell renseanlegg i Krødsherad kommune

Fylkesmannen fatter vedtak om tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann fra større tettbebyggelse, Noresund, tilknyttet Norefjell rensesanlegg. Tillatelse gis med hjemmel i forurensningsloven § 11 og forurensningsforskriften kapittel 14. Vilkår i tillatelsen er satt med hjemmel i forurensningsloven § 16. Tillatelsesdokument med vilkår følger vedlagt.

Fylkesmannen fatter samtidig vedtak om gebyr på kr 65 600,- for behandling av saken.

Vedtak om tillatelse og vedtak om gebyr kan påklages innen 3 uker.

Bakgrunn for vedtak

Fylkesmannen viser til søknad fra Krødsherad kommune datert 14. juni 2018, der kommunen søker om tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann i forbindelse med etablering av nytt rensesanlegg. Det vises også til sakens øvrige dokumenter.

Krødsherad kommune har søkt om utslippstillatelse for etablering av nytt kjemisk/biologisk rensesanlegg, ettersom det eksisterende Noresund rensesanlegg er overbelastet. For å legge til rette for videre utbygging på Norefjell, og for å kunne tilknytte et større hytteområde i Sigdal kommune, har Krødsherad kommune derfor vedtatt å bygge et nytt rensesanlegg på Bjøre, omtrent 2,5 km sør for Noresund. Anlegget vil hete Norefjell rensesanlegg. Nytt rensesanlegg er dimensjonert for en belastning på 10 000 pe¹ i fase 1 (til ca. år 2025) og 13 000 pe i fase 2 (til ca. år 2035). Utslipet føres til resipienten Krøderen. Eksisterende Noresund rensesanlegg skal bygges om til pumpestasjon, og det skal legges sjøledning fra denne og frem til nytt rensesanlegg.

¹ Personekvivalenter (pe) definert i forurensningsforskriften kapittel 11, § 11-3 bokstav m: «Den mengde organisk stoff som brytes ned biologisk med et biokjemisk oksygenforbruk målt over fem døgn, BOF5, på 60 g oksygen per døgn. Avløpsanleggets størrelse i pe beregnes på grunnlag av største ukentlige mengde som samlet går til overløp, rensesanlegg eller utslippspunkt i løpet av året, med unntak av uvanlige forhold som for eksempel skyldes kraftig nedbør.»

Høring

I samsvar med saksbehandlingsregler for vedtak, forvaltningsloven § 17 og forurensningsforskriften § 36-7, ble søknaden fra Krødsherad kommune forhåndsvarslet berørte offentlige organer og myndigheter, organisasjoner som ivaretar allmenne interesse, og andre saken kan berøre.

Søknaden fra Krødsherad kommune var på offentlig høring i perioden 19.12.2018 til 01.02.2019. Saken ble offentliggjort på våre hjemmesider, og annonsert i tidsskriftene Bygdeposten og Drammens Tidene. I tillegg var det noen instanser, organisasjoner og personer som fikk direkte informasjon om saken.

Da høringsfristen i saken var utløpt hadde vi mottatt tre uttalelser. Disse uttalelsene var fra Sigdal kommune, Kystverket og Buskerud Fylkeskommune.

Sigdal kommune

Sigdal kommune skriver at de er positive og støtter søknaden fra Krødsherad kommune. De påpeker det viktige samfunnsperspektivet i at en felles renseløsning fører til at avløpsvann fra utbygging i fjellområdene føres til et rensesanlegg som har en stabil og god resipient.

Kystverket

Kystverket er en nasjonal etat for kystforvaltning, sjøsikkerhet og beredskap mot akutt forurensning og jobber for en effektiv og sikker sjøtransport gjennom å ivareta transportnæringens behov for framkommelighet og effektive havner. Kystverket skriver videre at de ikke kan se at omsøkt tiltak vil ha betydning for de interesser som Kystverket skal ivareta, og de har derfor ingen merknader til søknaden.

Buskerud Fylkeskommune

Fylkeskommunen skriver at det anses som positivt at Krødsherad kommune vil bygge et nytt, moderne rensesanlegg, bl.a. for å fange opp avløp fra eksisterende og planlagt utbygging i Norefjellområdet både i Krødsherad kommune og i Sigdal kommune. Dette tiltaket anses å være positivt for å forhindre forringelse av vannmiljøet både i Krøderfjorden og i andre, mindre vannforekomster i tilknytning til tettbebyggelsen som rensesanlegg og ledningsnett gjelder.

Vannforekomsten Krøderfjorden er iht. vannforskriftens klassifisering klassifisert til å ha god økologisk tilstand, og er ikke i risiko for at miljømålet iht. regional plan for vannforvaltning i vannregion Vest-Viken og vannforskriften nås i 2021.

Forutsatt at renskravene for anlegget overholdes anses ikke utslippet av rensset avløpsvann til Krøderfjorden å medføre risiko for miljøforringelse etter vannforskriftens definisjoner.

Fylkeskommunen påpeker likevel at det kan være brukerinteresser som tilsier at det kan være nødvendig å sette strengere krav til prosess og rensegrad enn det som strengt tatt må til for å tilfredsstille vannforskriftens miljømål. Forekomst av bakterier og parasitter er for eksempel ikke et kvalitetselement i vannforskriften, men dette har stor betydning med tanke på vannets egnethet til drikkevann, bading, jordvanning m.m. Fylkeskommunen påpeker derfor at det er positivt at Krødsherad kommune har lagt inn et bakteriereduserende tiltak i form av UV-behandling for å forebygge uheldige effekter med tanke på brukerinteressene rundt Krøderfjorden.

Videre påpeker Fylkeskommunen at det i den senere tiden har kommet opp problemstilling knyttet til tilførsler av partikler fra renseanlegg. Det er blant annet påvist at biolegemer av plast fra renseanlegg gjenfinnes i mange respienter. Forsøpling av vassdrag og hav er utfordringer som det vil bli lagt større vekt på i vannforskriftsarbeidet fremover. Fylkeskommunen skriver derfor at forurensningsmyndigheten derfor bør vurdere å sette vilkår om tiltak for å forebygge flukt av partikler fra renseanlegg.

Krødsherad kommune sine svar på høringsuttalelsene

Krødsherad kommune skriver at hørings svar fra Sigdal kommune tas til etterretning, og skriver at kommunen samarbeider godt om prosjektet til daglig.

Krødsherad kommune skriver at hørings svar fra Kystverket tas til etterretning.

Til hørings svaret fra Buskerud Fylkeskommune skriver Krødsherad kommune at de tar på alvor dette med bakterier opp mot både vannkvalitet generelt og interesser som eksempelvis rekreasjon og jordbruksaktivitet langs Krøderfjorden. Dette følges opp både i etablering av Norefjell Renseanlegg og i driftsfase. Hva gjelder problemstillingen knyttet til partikkelforurensning fra renseanlegg skriver Krødsherad kommune at de er kjent med denne problemstillingen og denne er drøftet med prosessleverandør (Kruger Kaldnes) gjennom designfasen av renseanlegget med det mål å hindre slike utslipp.

Fylkesmannen vurdering merknader

Fylkesmannen vil i den videre vurderingen ta stilling til de merknader som har betydning for innholdet av vedtaket om tillatelse.

Fylkesmannens vurdering og begrunnelse for vedtak

Generelt

Når forurensningsmyndigheten avgjør om tillatelse skal gis og fastsetter vilkårene etter forurensningsloven (videre forkortet fl.) § 16, skal det etter § 11 femte ledd *«legges vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre»*.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Disse rettsprinsippene omfatter vurdering med tanke på kunnskapsgrunnlaget, «føre-var-prinsippet», samlet belastning, miljøforsvarlige teknikker og at kostnader bæres av tiltakshaver.

Det er virkningene av den omsøkte virksomheten på det aktuelle stedet som er vurdert. Dersom virksomheten senere ønsker å flytte virksomheten må det derfor søkes på nytt for den nye lokaliseringen.

Lovgrunnlag og myndighet

Utslipp av avløpsvann kan medføre forurensning og krever tillatelse etter fl. § 11 og forurensningsforskriften § 14-4.

Fylkesmannen har behandlet saken som rett forurensningsmyndighet for utslipp av kommunalt avløpsvann fra større tettbebyggelser, jf. forurensningsforskriften § 14-3 og rundskriv T-3/12.

Vurdering av forurensningspotensialet fra anlegget

Avløpssektoren utgjør en kritisk infrastruktur som vi er helt avhengig av. Den primære utslippskilden i forbindelse med avløp er utslipp til vann gjennom overløp og utslippspunkt. I tillegg kan avløpssystemet medføre fare for forurensning av luft, særlig lukt, og grunnen.

Utgangspunktet for de krav som stilles for kommunen sitt avløpssystem ligger i forurensningsforskriften kapittel 14. Forskriften utgjør minstekrav fastsatt etter EUs vanddirektiv. Det innebærer at der Fylkesmannen anser det nødvendig ut fra en avveining av de fordeler og ulemper forurensningen fra avløpssystemet utgjør, kan det vurderes strengere krav. Det vil normalt være resipientens tåleevne som er styrende for de krav som blir satt. Sentralt her er hvilken teknologi man har tilgjengelig for å i størst mulig grad unngå den forurensning som avløpssektoren kan medføre.

Formålet med en tillatelse er derfor primært å beskytte miljøet mot uheldige virkninger av utslipp av avløpsvann, inkludert eventuelt forurenset overvann, for å oppnå god økologisk og kjemisk tilstand i berørte vannforekomster. I tillatelse med vilkår setter forurensningsmyndigheten krav som skal sikre tilfredsstillende oppsamling, transport og rensing av overvann, herunder tiltak for å hindre forurensning fra overløpsutslipp og lekkasjer fra ledningsnett.

Forurensningsforskriften kapittel 14 gjelder for utslipp av kommunalt avløpsvann fra tettbebyggelse med samlet utslipp større enn eller lik 2000 pe til ferskvann. Dette følger av § 14-1. Tettbebyggelse er definert i kapittel 11 om generelle bestemmelser for avløp, og § 11-3 bokstav k. Avgrensningen av tettbebyggelse er uavhengig av kommune- og fylkesgrenser. Dersom avløpsvann fra to eller flere tettbebyggelser samles opp og føres til ett felles renseanlegg eller utslippssted, regnes tettbebyggelsen som en tettbebyggelse.

Det er flere tettbebyggelser som skal kobles på og føre avløpsvann til Norefjell renseanlegg. Både tettstedet Noresund, Norefjell samt potensielt hytteområdene Djupsjøen og Solesetra i Sigdal kommune er planlagt ført til Norefjell renseanlegg. Når avløpsvann fra disse tettbebyggelsene samles opp og føres til ett renseanlegg vil det regnes som en tettbebyggelse. Tettbebyggelsen i denne tillatelsen omtales derfor som Noresund. De tettbebyggelser som er koblet på vil inngå i tettbebyggelsen Noresund, slik som beskrevet i forurensningsforskriften § 11-3 bokstav k. I tillatelsen omtales alt som er tilknyttet til Norefjell renseanlegg som det totale avløpssystemet. Sigdal kommune sitt ledningsnett som skal føres til Norefjell renseanlegg, og inngå i tettbebyggelsen Noresund, skal ha egen tillatelse etter forurensningsloven § 11 og forurensningsforskriften § 14-4.

Det er det samlede utslippet i pe fra alle disse tettbebyggelsene som har dannet grunnlaget for dimisjoneringsplaneringen av renseanlegget, og tillatelsens krav. Krødsherad har besluttet å bygge et nytt anlegg for å ivareta avløp knyttet til fritidsboliger. Norefjell renseanlegg skal tåle den ujevne belastningen det innebærer å ha en del hytter påkoblet på kommunens avløpssystem. Norefjell renseanlegg skal overta for Noresund renseanlegg, som legges ned og gjøres om til pumpestasjon.

I tillegg til avløpsvann skal Norefjell renseanlegg motta eksternslam og septikslam fra renseanlegg og avløp, som er regulert etter forurensningsforskriften kapittel 12 og 13. Dette er både septik og våtslam. Slammet skal føres på Norefjell renseanlegg gjennom to separate rørstusser. Dette vil bli avvannet, og vann vil føres tilbake til renseprosessen. Avløpsslam, som er å definere som næringsavfall etter fl. § 27a andre ledd. Siden det ikke skal foretas noen behandling av avløpsslammet ved renseanlegget settes det i tillatelsen krav til at slam skal leveres til godkjent

mottak i henhold til fl. § 32. Det er også satt krav for å sikre at det ikke forekommer luktulempet i forbindelse med renseanleggets håndtering av slam.

For å sikre god håndtering av avløp, og for å motvirke forurensning, stiller Fylkesmannen gjennom tillatelsen krav til styringsdokumenter, ledningsnett, renseanlegg med utslipp til resipient og resipientovervåking. Dette må anses som det totale avløpssystemet. For å sikre minst mulig forurensning i forbindelse med avløpssystemet er det viktig at de vilkår som blir stilt overholdes, og at kommunen varsler Fylkesmannen ved eventuelle endringer som er av betydning for den gitte tillatelsen. For eksempel planlagt økt befolkning, utbygging, påkobling osv. som kan ha betydning for den totale belastningen og som innebærer et vesentlig økt utslipp, må omsøkes Fylkesmannen som forurensningsmyndighet.

I tillatelsen kapittel 3 ligger de krav Fylkesmannen stiller til hvilke styringsdokumenter som forventes at kommunen har i tilknytning til det totale avløpssystemet. Dette innebærer først og fremst en klimatilpasset miljørisikovurdering av det totale avløpssystemet, i tillegg til stedsspesifikk miljørisikovurdering for Norefjell renseanlegg. Dette skal inngå som en del av kommunens internkontroll, og kravet om internkontroll følger av *Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter* (Internkontrollforskriften) §§ 2, 4 og 5. Kommunen må være særlig bevisste de krav som ligger i forurensningsforskriften kapittel 18, *Tanklagring av farlige kjemikalier og farlig avfall*. Denne delen av forskriften setter særskilte vilkår til lagring av kjemikalier på tanker over en viss størrelse. Ved bruk av fellingskjemikalie vil forskriften gjelde for tanker ved Norefjell renseanlegg. I tillegg kommer de krav som følger av *Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester* (produktkontrollloven) til aktsomhetsplikt og substitusjonsplikt. Det skal utvises aktsomhet ved bruk av kjemikalier, og kommunen er ansvarlig etter denne loven å vurdere om det finnes alternativ som medfører mindre risiko for slik virkning. Miljørisikovurderingen tilknyttet denne tillatelsen skal foreligge innen 1. september 2020. Se tabell innsatt nederst i slutten av dette brevet, og i tillatelsen pkt. 1.2.

I tillatelsen punkt 3.2. under kapittel om krav til kommunens styringsverktøy ligger kravet til at Krødsherad kommune skal ha en overordnet avløpsplan for kommune, ofte omtalt som hovedplan for avløp. Den overordnede avløpsplanen skal være kommunens styringsdokument og verktøy for håndtering av avløp, både på både kort og lang sikt. Planen skal forankres i kommunenes behov for tiltak og investeringer. Planen skal se ulike mål og prioriteringer i sammenheng, og bidra til at vannmiljømålene i vannforskriften oppnås. Handlingsdelen i den overordnede avløpsplanen skal sammenstille tiltak og prioriteringer innenfor gjeldende økonomiplanperiode. Utfordringene knyttet til et mer ekstremt klima skal belyses, og herunder hvilke tiltak som iverksettes for å sikre avløpssystemets fremtidige funksjoner. Optimalt sett så skulle denne planen foreligge ved oppstart av nytt renseanlegg. Krødsherad kommune har ikke tidligere hatt en slik plan, og har kommunisert at de nå jobber med å få i stand en slik plan. På bakgrunn av at de er en liten kommune med mindre ressurser har de bedt om å få noe lengere frist på denne planen. For å sikre at planen ikke blir forhastet, men er godt vurdert og kvalitetsmessig god har Fylkesmannen satt frist til at planen skal foreligge innen 1.januar 2022. Dette er litt i overkant av ett år etter at frist for miljørisikovurderingen for avløpssystemet skal foreligge. Hovedplanen skal være et verktøy for å se mål, utfordringer og tiltak i sammenheng med fokus på resipient.

I tillatelsens punkt 3.3. stilles krav til tiltaksplaner i forbindelse med utarbeidelse av handlingsdel i den overordnede avløpsplanen. Vi har stilt særlig krav til tiltaksplan knyttet til reduksjon av fremmedvann og fornyelse av ledningsnett, vi kommer nærmere tilbake til hvorfor vi anser dette som svært viktig.

Under kapittel 4 og punkt 4.1. i tillatelsen er det satt særlig krav til kommunens ledningsnett. Ledningsnettet er en del av det totale avløpssystemet til kommunen, og det forkrommer også

forurensning fra denne delen av avløpssystemet gjennom overløp og utlekking, For å sikre at denne forurensningen minimaliseres er det satt spesifikke krav utover det som følger av forurensningsforskriften kapittel 14, og § 14-5. Utslippene fra norske avløpsnett er til dels store og dårlig dokumentert. Dagens tillatelse til avløpssektoren legger derfor i større grad enn tidligere vekt på, og krav til, avløpsnettets funksjon, vedlikehold og fornyelse. Det vil også bli fokusert på at kommunen og anleggseiere må tilrettelegge overvannsløsninger som er planlagt og dimensjonert for forventet framtidig økt nedbørintensitet, slik at ikke spillvannsnettet overbelastes av fremmedvann.

Dårlig ledningsnett og innlekking av fremmedvann anses i dag å utgjøre det største driftsproblemet ved norske avløpsanlegg. I gjennomsnitt utgjør fremmedvann ca. 40 % av tilførte avløpsmengder til norske renseanlegg. Dette medfører både dårligere funksjon ved renseanleggene og økte utslipp (40-50 % av fosforutslippene fra ledningsnett og renseanlegg). En betydelig del av fremmedvannet er drikkevann som er lekket ut fra drikkevannsnettet. Tapet fra norske drikkevannsledninger er rundt 40 %, og er betydelig større enn i andre nordiske land. Dette har også en vesentlig kostnadmessig side for kommunene/anleggseierne.

Det må sikres en forsvarlig fornying av avløpsnett, basert på økonomisk rettferdighet mellom nåværende og framtidige generasjoner. Ledningsnett må driftes, vedlikeholdes og fornyes på en planmessig måte, slik at forventet funksjon og god teknisk tilstand opprettholdes på lang sikt. Dette mener vi gjøres best ved å basere tiltakene på forpliktende *handlingsplaner* nedfelt i *kommunale saneringsplaner*. På den måten vil tiltakene bli dimensjonert ut fra reelle behov og utfordringer, og i samsvar med forventet levetid på anleggene. Men dette forutsetter at kommunen har god kunnskap om tilstand og funksjon på egne anlegg.

Overvann og fremmedvann skal i prinsippet ikke tilføres spillvannsnettet, når dette er utbygd som separatsystem. Det skal i prinsippet heller ikke forekomme utslipp via *nødoverløp*, f.eks. i pumpestasjoner, som følge av påslipp og tilrenning av fremmedvann. Kommunen bør sette mål for separering av fremmedvann og redusert innlekking, slik at avløpsnett og renseanlegg minst har kapasitet til å transportere og behandle tilførte avløpsmengder ved *årsnormal nedbørintensitet og snøsmelting*. Vi har satt særlig krav til utslippsreducerende tiltak fra overløp i tillatelsens punkt 4.1.2.

Kommunene må planlegge og tilrettelegge tilstrekkelige løsninger for *opsamling, behandling og bortledning av overvann og flomvann*. Risikoanalyser og vurderinger av tiltak må baseres på *lokale prognoser* om framtidig nedbørintensitet. Valg og tilrettelegging av forsvarlig overvannshåndtering ligger myndighetsmessig litt på siden av forvaltning og drift av avløpsanleggene. Tillatelsene vil ikke omfatte krav til overvannshåndtering, men gode løsninger for dette vil kunne være en forutsetning for at avløpsanleggene skal fungere etter hensikten.

Ved planlegging og dimensjonering av avløpsanlegg må det tas hensyn til framtidig økt nedbørintensitet. Forventede klimaendringer vil trolig gi økt og mer intensiv nedbør. Dette vil medføre økt avrenning og høyere grunnvannstand. Dårlig ledningsnett vil gi økt innlekking og permanent større vannmengder i ledningene. Dette gir igjen lavere ledig kapasitet ved nye nedbørsperioder og økte utslipp.

Det er i henhold til forurensningsforskriften kapittel 14 satt krav til rensing av fosfor og rensing av organisk stoff, se punkt 4.2.2. og tabell 3 i tillatelsen. Kravet til rensing av fosfor i rensed avløpsvann er satt til 95 %. Dette inkluderer overløp i eller ved renseanlegget, slik det er beskrevet i forurensningsforskriften § 14-11 fjerde ledd. Noresund renseanlegg, som blir bygget om til pumpestasjon i forbindelse med bygging av Norefjell renseanlegg, har ikke hatt krav til rensing av organisk stoff. Forurensningsforskriften § 14-6 setter krav til at utslipp til følsomt område (følsomt

område er definert i vedlegg 1 punkt 1.2 til kapittel 11) skal gjennomgå sekundærrensing. Dette innebærer rensing av organisk stoff, BOF₅ og KOFcr. Resipienten Krøderen er underlagt det som forskriften definerer som følsomt område, og sekundærrensekravet vil derfor gjelde for utslipp alt utslipp innenfor tettbebyggelsen Noresund. Vi kommer nærmere tilbake til utslippet i Krøderen i vedtakets del om vurderinger etter vannforskriften.

I første fase (fra 2020-2025) har Krødsherad kommune dimensjonert Norefjell renseanlegg for opptil 10 000 pe målt som BOF₅. Fra 2025-2035 som vil være andre fase vil den dimensjonerende kapasiteten kunne øke ved at anlegget bygges ut og vil da kunne være 13 000 pe målt som BOF₅. Ut ifra hvor stor maksukebelastning anlegget har vil blant annet krav til prøvetaking variere. Dette følger av § 14-11. Definisjon av maksukebelastning følger av § 11-3 bokstav m, som tilsier at avløpsanleggets størrelse i pe beregnes på grunnlag av største ukentlige mengde som samlet går til overløp, renseanlegg eller utslippspunkt i løpet av året. Fylkesmannen setter krav til 24 prøver i tillatelsen ettersom Norefjell renseanlegg potensielt skal motta opptil 13 000 pe i maksuken. Frem til renseanlegget har mottatt 9 999 pe kan det likevel tas 12 prøver. Vurdering av maksukebelastning skal vurderes årlig, og skal gjøres skriftlig. Dette for å sikre at når maksukebelastningen overstiger 9 999 pe så tas det riktig antall prøver.

På bakgrunn av innspill fra Buskerud Fylkeskommune samt vurderinger av brukerinteresser og eventuelle konflikter har vi også besluttet at det skal stilles krav til kontrollprøver av TKB, se tabell 3 i samme punkt. TKB er ikke en del av de styrende parametere etter vannforskriften, men kan likevel bidra til forurensning av vassdrag og skape brukerkonflikter. Resipienten Krøderen benyttes blant annet til jordvanning og rekreasjon, og dette tilsier derfor at det kan være nødvendig å sette strengere krav til prosess enn det som vannforskriften legger til grunn. Kravet om kontrollprøver av TKB er satt for å måle effekten av UV-rensingen som Norefjell renseanlegg skal ha i gitte perioder av året, og om det på sikt vil være nødvendig å stille utslippskrav for TKB.

Fylkeskommunen påpeker utfordringer ved bruk av biomedier ved renseanlegg, og at slike kan komme på avveie. Norefjell renseanlegg er biokjemisk renseanlegg, som vil benytte biomedier ved rensing. Det er i tillatelsen satt som krav at det skal sikres at plastmedium ikke kommer på avveie i forbindelse med denne renseteknologien, se tillatelsen punkt 6.1.

Kommunen plikter å ha kontroll på sitt utslipp, og skal rapportere årlig til Fylkesmannen som forurensningsmyndighet. Kravet ligger i tillatelsen kapittel 13. I tillegg til rapportering via Altinn skal kommunen også sette opp et utslippsregnskap. Skjema for utslippsregnskap finner kommunen på Fylkesmannen sine hjemmesider, se henvisning i tillatelsen. Utslippsregnskapet skal sendes inn som vedlegg til rapportering via Altinn,

Fylkesmannen vil følge opp overholdelse av krav satt i tillatelsen gjennom tilbakemelding på egenkontrollrapporter, samt forurensingstilsyn.

Konsekvenser for naturmiljøet

Naturmangfoldloven § 8 stiller krav om at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.

Vi har vurdert kommunens avløpsutslipp etter naturmangfoldloven. Vi har foretatt søk i naturbase, gjennomført 8. november 2019. Søket viser at arten elvemusling (*margaritafera margaritafera*) er observert i Krøderfjorden. Denne arten er kategorisert som en truet art, og er derfor av særlig stor forvaltningsinteresse. Arten befinner seg stort sett på grunnere områder fra ½ til 2 meters dybde. I og med at utslippspunktet fra Norefjell renseanlegg ligger på 12 meters dyp i Krøderen anser ikke

Fylkesmannen at utslippet vil komme i konflikt med arten. Næringen til elvemusling består av fosfor, og utslipp fra renseanlegget, som i stor grad er fosfor, anses derfor ikke å være til skade for arten.

Avløpssystemet er omfattende, og det vil være andre steder på nettet hvor avløpet vil kunne medføre forurensning i form av overløpsutslipp. Det er av denne grunn stilt krav til ledningsnettet i tillatelsens punkt 4.1. – og dette inkluderer alle overløp som skal risikoklassifiseres av kommunen. Kommunen skal ha utslippskontroll på overløp, og skal kunne dokumentere eventuelle utslipp. Ellers er Fylkesmannen positivt til at kommunen i flere reguleringsplaner har vedtatt påkoblingsplikt for fritidsbebyggelse etter plan og bygningsloven §§ 27-1 og 27-2. Dette vil føre til mer samlet utslipp, heller en flere små punktutslipp i mer sårbare resipienter. Dette medfører også at det blir mindre negative påvirkninger på naturmangfoldet rundt avløpssystemet.

Fylkesmannen anser naturmangfoldsloven § 9 om føre var prinsippet ivaretatt gjennom tillatelsens vilkår. Kommunen plikter likevel å holde seg oppdatert på avløpsteknologi og benytte de mest miljømessige best tilgjengelige teknikker som gjelder for denne type virksomhet.

Når det gjelder § 10 i loven vedrørende samlet belastning regner vi at det er sikret gjennom de vilkår vi har satt til det totale avløpssystemet. Likeledes § 11 om kostnader og § 12 om miljøteknikk er avklart gjennom de vilkårene som er fastsatt i tillatelsen.

Selv om utslippene er innenfor de fastsatte utslippsgrensene, plikter kommunen å redusere utslippene så langt som mulig uten urimelige kostnader. Det samme gjelder utslipp av forurensningskomponenter som det ikke er fastsatt grenseverdier for gjennom særskilte vilkår.

Vurdering etter vannforskriften

Etter forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften) § 4 om *Miljømål*, skal tilstanden i overflatevann beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand.

Resipient for utslipp fra Norefjell renseanlegg er Krøderen, vannforekomst ID 012-521-L. Krøderen er en regulert innsjø og er en del av Hallingdalsvassdraget. Største tilførsel til Krøderen kommer fra Hallingdalselva som renner ut i Krøderen i nordenden. Utløpet skjer ved Snarumselva i sørenden av innsjøen. Krøderen går under regional plan for vannforvaltningen i vannregion Vest-Viken 2016-2021, vedtatt 02.11.2015.

Utslippspunktet fra Norefjell renseanlegg skal ligge ca. 1,2 km fra renseanlegget, og på 12 meters dyp.

Miljøtilstanden for vassdraget er sjekket i portalen Vann-nett. Miljøtilstanden i Krøderen er i henhold til data fra vann-nett for næringsstoffer (klorofyll a, fosfor og nitrogen) kategorisert som god med hensyn til økologisk tilstand. Det er ikke problemer knyttet til eutrofi. I Krøderen er fosfor begrensende næringsstoff for algevekst, noe som tydelig fremkommer av forholdet mellom nitrogen og fosfor i innsjøen. Dette er også tilfelle for Snarumselva nedstrøms Krøderen.

For å sikre at utslippet fra Norefjell renseanlegg ikke skader vannforekomsten med eutrofiering og sikre at miljømål oppnås, er det satt krav til at renseeffekten for fosfor skal være 95 %. Fylkesmannen mener at det er riktig å sette noe strengere krav enn det forskriften legger opp til, og dette har også flere andre utslipp fra avløp i Oslo og Viken.

Ut ifra data i Vann-nett har Krøderen dårlig kjemisk tilstand. Årsaken til dette er høyt innhold av kvikksølv funnet i abbor. Det ble tatt tre prøver i 2018, og alle prøvene viste et kvikksølvinnhold betydelig over grenseverdien. Abboen ble tatt fra nordre basseng, men fisken kan vandre mellom

de ulike delene av innsjøen. Dette bør følges opp med nye prøver av kvikksølv for å sikre et bedre grunnlag for klassifiseringen, samtidig som ulike kilder vurderes. Kvikksølv er partikulært bundet, og derfor vil dette stoffet gå til slammet. Slam som skal brukes som gjødsel eller jordforbedring skal håndteres i overensstemmelse med forskrift om gjødsel mv. av organisk opphav (gjødselvereforskriften). Det er stilt krav til håndtering av avløpsslam i tillatelsen punkt 6.2.

Fylkesmannen har ikke registrert at det har vært problemer knyttet til for mye organisk materiale i Krøderen som for eksempel oksygenvinn eller fiskedød. Siktedypet har imidlertid gjennom flere år vært dårligere enn forventet men det har vært knyttet noe usikkerhet til hvordan målingene har blitt gjennomført. På bakgrunn av krav i forurensningsforskriften § 14-6 er det i tillatelsen satt krav til organisk rensing, såkalt sekundærrensing. Dette innebærer at BOF_5 mengden i avløpsvannet skal reduseres med minst 70% av det som blir tilført renseanlegget eller ikke overstige 25 mg O_2/l ved utslipp. I tillegg skal KOF_{cr} mengden i avløpsvannet reduseres med minst 75% av det som blir tilført renseanlegget eller ikke overstige 125 mg O_2/l ved utslipp. Et slikt krav vil bidra til å sikre at utslipp fra renseanlegget ikke medfører at Krøderen vil få problemer knyttet til for mye organisk materiale.

Bakterier er som nevnt tidligere ikke en del av parameteren som inngår i klassifiseringen av miljøtilstanden etter vannforskriften. Likevel har bakterier stor betydning for brukerinteressene knyttet til vassdraget. Måling av bakterier er en del av den pålagte resipientovervåkingen, og har vært denne gjennom flere år. Resultatet ved prøvepunktet midt i innsjøen har tilsvart «Mindre god tilstand» etter tidligere veileder 97:04 fra SFT. Ut ifra denne veilederen var vannet egnet til bading, men mindre egnet til jordvanning. I 2018 var imidlertid bakterieinnholdet lavere enn de foregående årene. E. coli utgjorde i snitt om lag en tredjedel av TKB. Med UV rensing på Norefjell renseanlegg, og krav til 6 døgnblandprøver gjennom året vil man i tillegg til resipientovervåkingen se hvordan utslippet av bakterier og UV rensingen er på Norefjell renseanlegg.

Krødsherad kommune som eier av eksisterende Noresund renseanlegg tar del resipientovervåking, pålagt av Fylkesmannen i brev av 11. 09. 2017. Overvåkingen innebærer å se til hvordan utslipp fra større renseanlegg påvirker vannmiljøet i resipientene. Bakgrunnen for kravet om resipientovervåking er å bringe overvåkingen i samsvar med føringene i forskrift om rammer for vannforvaltning (vannforskriften) for hvordan vannovervåking skal utføres, jf. vannforskriften § 18 og vedlegg V punkt. 1.3. Krav til resipientovervåking vil gjelde for nye Norefjell renseanlegg, se tillatelsen kapittel 12.

Ut fra de kravene som Fylkesmannen har satt i utslippstillatelsen for tettbebyggelse knyttet til Norefjell renseanlegg mener vi at krav i vannforskriften i §§ 4, 7 og 8 ikke er hinder for denne tillatelsen.

Samfunnsmessige hensyn

Norefjell renseanlegg bygges på Bjøre som er 2,5 km sør for Noresund. Anlegget gnr./bnr. Er 197/11/1 i Krødsherad kommune.

Etter forurensningsloven § 11 fjerde ledd skal virksomhet/aktivitet som forurensningsmyndigheten gir tillatelse til ikke være i strid med endelige planer etter plan- og bygningsloven. Det er en forutsetning for tillatelse fra Fylkesmannen at det omsøkte tiltaket er i overensstemmelse med kommunenes reguleringsplan.

Fylkesmannen har med søknaden fra Krødsherad kommune mottatt bekreftelse på at det omsøkte tiltaket er i overensstemmelse med Krødsherad kommune sin reguleringsplan for området.

Krødsherad kommune har utarbeidet og egengodkjent reguleringsplan for området der Norefjell renseanlegg bygges. I reguleringsplanen for renseanlegg Noresund, planID 96, datert 31.01. 2018, er området for det nye Norefjell renseanlegg avsatt til «vann- og avløpsanlegg».

I gjeldende kommuneplan for Krødsherad kommune er de tilgrensende områdene til nytt renseanlegg satt av til «LNRF for spredt bolig- fritids- og næringsbebyggelse – Framtidig».

Forhold knyttet til naturmiljø og kulturminner vil håndteres i byggesaken i Krødsherad kommune.

Forholdet til eksisterende tillatelse for Noresund renseanlegg

Noresund renseanlegg har tillatelse gitt 22.09.2008, *Tillatelse til utslipp av avløpsvann inkludert overvann fra Noresund avløpsanlegg i Krødsherad kommune*. Denne tillatelsen vil gjelde for utslippet fra Noresund renseanlegg frem til renseanlegget har blitt bygget om pumpestasjon. Tillatelsen denne vedtaket omfatter, gjelder fra dags dato. Frister for utarbeidelse av dokumenter mm. skal overholdes, selv om nye Norefjell renseanlegg ikke vil stå klart i henhold til den planen Krødsherad kommune har beskrevet i søknaden. I det nytt renseanlegg tas i bruk, og Noresund renseanlegg er bygget om til pumpestasjon, trekkes tillatelse av 22.09.2008 for Noresund renseanlegg tilbake med hjemmel i forurensningsloven § 18 tredje ledd.

Krødsherad kommune må sende informasjon til Fylkesmannen fra det tidspunktet hvor Noresund renseanlegg omgjøres til pumpestasjon, og når nytt renseanlegg tas i bruk.

Midlertidig utslipp av urensset avløpsvann

I forbindelse med ombygging av renseanlegg til pumpestasjon beskriver Krødsherad kommune at de vil ha et midlertidig utslipp av avløpsvann i en periode på inntil 4 uker. Vedtaket denne tillatelsen omhandler gjelder ikke for midlertidig utslipp av urensset avløpsvann. Ombygging av pumpestasjon med utslipp vil være å karakterisere som midlertidig anleggsvirksomhet, med utslipp utover det unntaket i fl. § 8 første ledd nr. 3 tillater. Vi ber Krødsherad kommune i den forbindelse sende en egen søknad som viser en akseptabel løsning for dette utslippet. Søknaden må beskrive hvordan utslippet vil foregå, hva det innebærer for resipienten, og hvilke tiltak som gjennomføres for å minimalisere utslippet må beskrives.

Ved skifte av anleggseier

Dersom anleggseierskap skal overdra fra kommunen til ny eier, eksempelvis et interkommunalt selskap, skal dette meddeles Fylkesmannen som forurensningsmyndighet. Den ansvarlige enheten i tillatelsen vil bli endret i henhold til ny eier.

Konklusjon

Fylkesmannen gir Krødsherad kommune tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann fra tettbebyggelsen Noresund på særskilte vilkår.

Frister

Tabellen nedenfor gir oversikt over frister for gjennomføring av tiltak som tillatelsen krever. Tabellen er en del av tillatelsen, se tillatelsen og punkt 1.2 *Oversikt over krav med frister*.

Referanse til vilkårspunkter	Tiltakstyper	Frister
2.6. Internkontroll	Utarbeide interkontroll	1. september 2020
3.1. Miljøriskovurdering	Krav til klimatilpasset miljøriskovurdering	1. september 2020
3.2. Overordnet avløpsplan med handlingsdel	Krav til overordnet avløpsplan (hovedplan)	1. januar 2022
3.3. Tiltaksplaner	Krav til tiltaksplaner	1. september 2021
4.1.2. Utslippsreducerende tiltak for overløp	Krav til risikoklassifiseringssystem av overløp.	1. september 2021
4.2.2. Grenseverdier for utslipp	Krav til utslipp og prøvetaking	Løpende oppfølging
4.2.6. Påslipp	Krav til vurdering av påslipp i miljøriskovurderingen	1. september 2020
9.1. Etablering av beredskap	Krav til oppdatert beredskapsplan	1. september 2020
12. Resipientundersøkelse og	Krav til årlig program for overvåking	1. mars hvert år
13.1. Rapportering	Rapportere avløpsdata via Altinn	1. mars hvert år
13.2. Rapportering	Årsrapport med utslippsregnskap	1. mars hvert år

Vedtak om tillatelse

Fylkesmannen gir Krødsherad kommune tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Noresund tettbebyggelse tilknyttet Norefjell renseanlegg. Dette inkluderer vilkår for drift av det totale avløpssystemet knyttet til utslipp fra tettbebyggelsen.

Tillatelsen med vilkår følger vedlagt dette brev. Tillatelsen gis med hjemmel i forurensningsloven § 11 og forurensningsforskriften kapittel 14 *Krav til utslipp av kommunalt avløpsvann fra større tettbebyggelse* § 14-4. Vilkår i tillatelsen er satt med hjemmel i forurensningsloven § 16.

I det nye Norefjell renseanlegg tas i bruk trekker Fylkesmannen tilbake tillatelse gitt til Noresund renseanlegg, datert 22.09.2008. Hjemmel for å trekke tillatelsen er forurensningsloven § 18 tredje ledd.

Fylkesmannen har ved avgjørelse om tillatelse skal gis og ved fastsetting av vilkårene, lagt vekt på de forurensningsmessige ulemperne, sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket vil medføre.

Det kan foretas endringer i denne tillatelsen i medhold av forurensningsloven § 18. Endringene skal være basert på skriftlig saksbehandling og forsvarlig utredning av saken. En eventuell endringssøknad må derfor foreligge i god tid før endring ønskes gjennomført.

At forurensning er tillatt utelukker ikke erstatningsansvar for skade og ulempe eller tap forårsaket av forurensninger, jf. forurensningsloven § 56.

Brudd på tillatelsen er straffbart etter forurensningsloven §§ 78 og 79.

Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel om gebyr dato 19.12.2019. Vi varslet sats 4 som i 2018 utgjorde kr. 84 300,- for behandling av søknaden.

Fylkesmannen vedtar at forurensningsforskriftens § 39-4 og sats 5 kommer til anvendelse i denne saken. Krødsherad kommune skal betale kr. 65 600,- for Fylkesmannens arbeid med tillatelsen. Størrelsen på gebyret er satt etter sats for 2019, som er det året hovedvekten av saksbehandlingen har blitt foretatt. Hjemmel for vedtaket er forurensningsforskriften § 39-3, jf. § 39-4.

Ressursbruk knyttet til saksbehandlingen er lagt til grunn ved fastsettelse av gebyrsats. Herunder hører gjennomgang av søknaden, møter og korrespondanse med søker, høring av saken samt endelig ferdigstillelse av tillatelsen. Innsats fra andre fagpersoner hos Fylkesmannen inngår også.

Miljødirektoratet vil ettersende faktura.

Klageadgang

Vedtak om tillatelse og gebyr kan etter forvaltningslovens regler om klage, påklages av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra underretning om vedtak er kommet fram, eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes.

En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes. Fylkesmannen eller Miljødirektoratet kan etter anmodning eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Avgjørelsen av spørsmålet om gjennomføring kan ikke påklages.

Ved klage på valg av gebyrsats skal tilsendt faktura betales til fristen. Miljødirektoratet vil refundere eventuelt overskytende beløp dersom klagen imøtekommes.

En eventuell klage vil bli behandlet av Miljødirektoratet, men skal sendes vis Fylkesmannen i Oslo og Viken.

Med hilsen

Hilde Sundt Skålevåg (e.f.)
seksjonssjef

Nora Charlotte H. Stamsø
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Utslippstillatelse for Krødsherad kommune for utslipp av kommunalt avløpsvann

Referanser i dokumentet

L13.03.1981 nr. 6 Lov om vern mot forurensning og om avfall (forurensningsloven)

L10.02.1967 Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)

F06.12.1996 nr 1127 Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)

L11.06.1976 nr. 79 Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven)

F01.06.2004 nr. 931 Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)

L19.06.2009 nr. 100 Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)

F15.12.2006 nr. 1446 Forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften)

Rundskriv nr. T-3/12, dato: 21.11.2012, Klima- og miljødepartementet

Kopi til:

Kystverket	Postboks 1502	6025	ÅLESUND
Buskerud fylkeskommune	Postboks 3563	3007	DRAMMEN
Sigdal kommune	Borgestubakken 2	3350	PRESTFOSS
Modum kommune	Postboks 38	3371	VIKERSUND

Tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann fra tettbebyggelsen Noresund i Krødsherad kommune

Tillatelsen er gitt i medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6, § 11 jfr. §§ 16 og 40, samt forskrift av 1. juni 2004 nr. 931 om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) § 14-4.

Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger gitt i søknad av 13. juni 2018.

Tillatelsen omfatter både minimumskravene i forurensningsforskriften kap. 14, samt krav fastsatt av Fylkesmannen som forurensningsmyndighet etter forurensningsloven og forurensningsforskriften.

Kommunen må på forhånd avklare med Fylkesmannen dersom den ønsker å foreta endringer i driftsforhold, utslipp med mer som kan ha miljømessig betydning og som ikke er i samsvar opplysninger som er gitt i søknaden eller under saksbehandlingen. Dette inkluderer tilkobling av flere tettbebyggelser på Norefjell eller nye renseanlegg.

Virksomhetsdata

Ansvarlig enhet	Krødsherad kommune, kommunaltekniske tjenester
Postadresse	Krødsherad kommune, 3536 Noresund
Besøksadresse Norefjell renseanlegg	Vestsideveien 1286, 3536 Noresund
Gnr./Bnr./festenr.	197/11/1
E-postadresse	Krodsherad.kommune@krodsherad.kommune.no
Org. ledd	974639890
NACE-kode	37.000 Oppsamling og behandling av avløpsvann

Fylkesmannens referanser

Tillatelsesnummer	Anleggsnummer
2019.0784.T	0622.0019.01

Tillatelse gitt: 16.12.2019	Endringsnummer: -	Sist endret: -

Endringslogg

Endringsnummer	Endringer av	Punkt	Beskrivelse

Innhold

1. Tillatelsens ramme	4
1.1. Omfang.....	4
1.2. Oversikt over krav med frister	5
2. Generelle vilkår	6
2.1. Utslippsbegrensninger	6
2.2. Plikt til å overholde grenseverdier	6
2.3. Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig.....	6
2.4. Plikt til forebyggende vedlikehold	6
2.5. Tiltaksplikt ved økt forurensningsfare	6
3. Styringsverktøy.....	7
3.1. Miljørisikovurdering	7
3.2. Overordnet avløpsplan med handlingsdel	7
3.3. Tiltaksplaner	8
4. Utslipp til vann.....	8
4.1. Krav til ledningsnett.....	8
4.1.1. Generelt	8
4.1.2. Utslippsreduserende tiltak for overløp	8
4.1.2.1. Risikoklassifisering av overløp	8
4.1.2.2. Krav til nødoverløp og regnvannsoverløp	9
4.1.2.3. Krav til nødoverløp	9
4.1.2.4. Felleskum	9
4.1.3. Retting av punktfeil på ledningsanlegg	9
4.1.4. Tiltaksplaner for reduksjon av fremmedvann.....	9
4.1.5. Tiltaksplan for fornyelse av ledningsnett.....	10
4.2. Krav til renseanlegg	10
4.2.1. Generelt.....	10
4.2.2. Grenseverdier for utslipp	10
4.2.3. Uttak av prøver, analyser og vurdering	11
4.2.4. Overholdelse av rensekrav	11
4.2.5. Utslippspunkt fra renseanlegg	12
4.2.6. Påslipp	12
4.3. Mudring	12
5. Utslipp til luft.....	13
5.1. Lukt	13
5.2. Støy	13

6. Avfall og avløpsslam	13
6.1. Håndtering av avfall	13
6.2. Håndtering av avløpsslam	14
8. Måleprogram	14
9. Håndtering og beredskapsmessige tiltak mot utslipp og akuttutslipp	15
9.1. Etablering av beredskap	15
9.2. Varsling av akutt forurensning	15
10. Kjemikalier	16
11. Energi	16
11.1. Energistyringssystem	16
11.2. Utnyttelse av overskuddsenergi	16
12. Resipientundersøkelse og overvåking	16
13. Krav til rapportering	17
13.1. Rapportering via Altinn	17
13.2. Årsrapport med utslippsregnskap	17
14. Ansvarsforhold	17
15. Tilsyn	18
16. Nedleggelse, ombygging og overføring av avløpsvann til andre anlegg	18
Vedlegg 1	19
Liste over prioriterte miljøgifter, jf. punkt 2.1.	19

1. Tillatelsens ramme

1.1. Omfang

Tillatelsen omfatter transport og behandling av kommunalt avløpsvann fra flere tettbebyggelser i Krødsherad og Sigdal kommune. Tettbebyggelser som er knyttet til Norefjell renseanlegg regnes som en tettbebyggelse i henhold til forurensningsforskriften kapittel 11, § 11-3 bokstav k, andre ledd.

Tettbebyggelsen omtales som Noresund. Det refereres heretter til det totale avløpssystemet.

Tabell 1: Avløpsrenseanlegg som er omfattet av tillatelsen

Renseanlegg	Dim. kapasitet: BOF ₅ i Pe for år 2020-2025	Dim.kapasitet: Hydraulisk m ³ /h for år 2020-2025	Dim. kapasitet: BOF ₅ i Pe for år 2025- 2035	Dim.kapasitet: Hydraulisk m ³ /h for år 2025-2035
Norefjell	10 000	125	13 000	180

Kommunen skal til enhver tid ha oppdatert dokumentasjon og oversikt over utbygginger og tilkoblinger som medfører endring av tettbebyggelse tilknyttet Norefjell renseanlegg sin samlede utbredelse (areal) og størrelse (pe beregnet BOF₅ etter NS 9426). Ved utbygging av kommunens infrastruktur eller vesentlige utvidelse av virksomhet som medfører utvidelse av tettbebyggelse, skal tettbebyggelsens utbredelse og størrelse oppdateres.

Dersom tettbebyggelsens størrelse overskrider den størrelsen tillatelsen omfatter i pe skal Fylkesmannen varsles, og det må søkes slik at tillatelsen oppdateres i henhold til faktiske belastning.

Det totale avløpssystemet skal drives, vedlikeholdes og fornyes i et langsiktig perspektiv, slik at forventet funksjon og ytelse opprettholdes til enhver tid og er stabil til tross for variasjoner i belastning og klimaforhold.

Dersom ikke annet er bestemt i denne tillatelsen skal kommunen drive det totale avløpssystemet i samsvar med alle relevante krav i gjeldende lover og forskrifter. Ved vesentlige endringer fra de opplysninger som ble oppgitt i søknaden, skal Krødsherad kommune orientere Fylkesmannen og om nødvendig søke om endring av tillatelsen. Dette gjelder selv om utslippene ligger innen de fastsatte grensene.

All forurensning, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall, er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter kommunen å redusere sine utslipp, så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Plikten omfatter også utslipp av komponenter det ikke er satt uttrykkelig grenser for gjennom vilkår.

1.2. Oversikt over krav med frister

Tabell 2: Viser oversikt over krav satt i tillatelsen til styringsdokumenter, gjennomføring av undersøkelser, utredninger og rapporteringer

Referanse til vilkårpunkter	Tiltakstyper	Frister
2.6. Internkontroll	Utarbeide interkontroll	1. september 2020
3.1. Miljøriskovurdering	Krav til klimatilpasset miljørisikovurdering	1. september 2020
3.2. Overordnet avløpsplan med handlingsdel	Krav til overordnet avløpsplan (hovedplan)	1. januar 2022
3.3. Tiltaksplaner	Krav til tiltaksplaner	1. september 2021
4.1.2. Utslippsreducerende tiltak for overløp	Krav til risikoklassifiseringssystem av overløp.	1. september 2021
4.2.2. Grenseverdier for utslipp	Krav til utslipp og prøvetaking	Løpende oppfølging
4.2.6. Påslipp	Krav til vurdering av påslipp i miljørisikovurderingen	1. september 2020
9.1. Etablering av beredskap	Krav til oppdatert beredskapsplan	1. september 2020
12. Resipientundersøkelse og overvåking	Krav til årlig program for overvåking	1. mars hvert år
13.1. Rapportering	Rapportere avløpsdata via Altinn	1. mars hvert år
13.2. Rapportering	Årsrapport med utslippsregnskap	1. mars hvert år

2. Generelle vilkår

2.1. Utslippsbegrensninger

De utslippskomponenter fra kommunenes virksomhet som er antatt å ha størst miljømessig betydning, er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i tillatelsen. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er også omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike utslipp er fremkommet i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte miljøgifter oppført i vedlegg 1. Utslipp av slike komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår gjennom uttrykkelig regulering i tillatelsen.

2.2. Plikt til å overholde grenseverdier

Alle grenseverdier skal overholdes innenfor de fastsatte midlingstider. Variasjoner i utslippene innenfor de fastsatte midlingstidene skal ikke avvike fra hva som følger av normal drift i en slik grad at de kan føre til økt skade eller ulempe for miljøet.

2.3. Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra det totale avløpssystemet, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall, er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter kommunen å redusere sine utslipp, herunder støy, så langt dette er mulig og uten urimelige kostnader. Plikten omfatter også utslipp av komponenter det ikke gjennom vilkår som det er uttrykkelig satt grenser for i denne tillatelsen.

Kommunen plikter å holde seg oppdatert på avløpsteknologi og benytte de miljømessige best tilgjengelige teknikker som gjelder for denne type virksomheter.

2.4. Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde de ordinære utslippene på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp skal kommunen sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning. Systemer og rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal være dokumentert.

2.5. Tiltakspunkt ved økt forurensningsfare

Dersom det som følge av unormale driftsforhold eller av andre grunner oppstår fare for økt forurensning, plikter kommunen å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren.

Kommunen skal så snart som mulig informere Fylkesmannen om unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning. Med forurensningsmessig betydning menes unormale tilførsler av forurensninger til renseanlegget som kan få konsekvenser for overholdelse av utslippskrav eller slamhåndtering. Akutt forurensning skal i tillegg varsles, jf. krav fastsatt i kapittel 9 i denne tillatelsen.

2.6. Internkontroll

Kommunen plikter å etablere internkontroll for sin avløpsvirksomhet i henhold til gjeldende forskrift om dette¹. Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at virksomheten overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven² og relevante forskrifter til disse lovene. Kommunen plikter å holde internkontrollen oppdatert.

---

¹ Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) av 06.12.1996, nr. 1127

² L11.06.1976 nr. 79 Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven)

Kommunen plikter til enhver tid å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold knyttet til avløpsvirksomheten. Plikt til å gjennomføre klimatilpassede miljørisikoanalyser følger av krav fastsatt i kapittel 3 i denne tillatelsen.

2.7. Plikt til å ha oversikt og kunnskap om tilstand og påvirkning

Kommunen skal ha kjennskap til og kunne dokumentere skriftlig om det totale avløpssystemet påvirker eller kan påvirke vannforekomster, sårbare arter og/eller har viktige brukerinteresser. Kommunen skal ha kjennskap til og kunne dokumentere skriftlig i hvilken grad renseanlegg, avløpsnett og forurenset overvann påvirker eller kan påvirke sårbare naturtyper eller områder som brukes av sårbare arter.

3. Styringsverktøy

3.1. Miljørisikovurdering

Kommunen plikter å utarbeide en skriftlig klimatilpasset miljørisikovurdering av det totale avløpssystemet som denne tillatelsen omfatter. Dette innebærer en kritisk gjennomgang av forhold knyttet til avløpssystemet som kan forårsake utilsiktede forurensningsutslipp/farer for forurensning.

Miljørisikovurderingen skal legge spesiell vekt på:

- Kritiske punkter på ledningsanlegg
- Kritiske punkter på renseanlegg
- Utslipp til sårbare vannforekomster
- Områder med mulige brukerkonflikter
- Hvordan det totale avløpssystemet blir påvirket av klimaendringer
- Angi risiko og risikoreduserende tiltak i prioritert rekkefølge

På grunnlag av utførte miljørisikovurderinger og fastsatt akseptabelt risikonivå for mulig skadelige hendelser som følge av utslipp, må det planlegges og gjennomføres tiltak for å overholde akseptabelt risikonivå. Hvert tiltak skal være knyttet til en person/stilling som er ansvarlig, og tiltak skal ha en dato for gjennomføring.

Miljørisikovurderinger skal evalueres minst 1 gang per år og oppdateres jevnlig etter hvert som tiltak er gjennomført og kunnskapsgrunnlaget endrer seg. Det skal gjennomføres en årlig evaluering av miljørisikovurderingen, evalueringen skal dokumenteres skriftlig.

Miljørisikovurderingen skal legge grunnlaget for den overordnede avløpsplanen og tilhørende handlingsdel (se punkt 3.2 om handlingsdel og beredskapsplan i punkt 9.1).

3.2. Overordnet avløpsplan med handlingsdel

Den overordnede avløpsplanen skal være kommunens styringsdokument og verktøy for håndtering av avløp, på kort og lang sikt. Planen skal forankres i kommunenes behov for tiltak og investeringer. Planen skal se ulike mål og prioriteringer i sammenheng, og bidra til at vannmiljømålene i vannforskriften oppnås. Planen skal ivareta krav fastsatt i denne utslippstillatelsen, gjeldende relevante forskrifter og lovverk.

Handlingsdelen i den overordnede avløpsplanen skal sammenstille tiltak og prioriteringer innenfor gjeldende økonomiplanperiode. Utfordringene knyttet til et mer ekstremt klima skal belyses, og herunder hvilke tiltak som iverksettes for å sikre avløpssystemets fremtidige funksjoner.

Handlingsdelen skal være et aktivt verktøy og revideres årlig ved at det foretas en gjennomgang av tiltakene. Det må avsettes tilstrekkelig med personellressurser for gjennomføring av tiltakene.

3.3. Tiltaksplaner

Kommunen skal i forbindelse med utarbeidelse av handlingsdel i den overordnede avløpsplanen konkretisere tiltak nærmere i tiltaksplaner.

Gjennom denne tillatelsen settes det krav til

- tiltaksplan knyttet til reduksjon av fremmedvann (jf. pkt. 4.1.4) og
- tiltaksplan for fornyelse av ledningsnett (jf. pkt. 4.1.2.).

Kommunen må utover dette selv vurdere behovet for andre tiltaksplaner.

4. Utslipp til vann

4.1. Krav til ledningsnett

4.1.1. Generelt

Avløpsnett skal, uten at det medfører uforholdsmessige store kostnader, dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes med utgangspunkt i den beste tilgjengelig teknologi og fagkunnskap, særlig med hensyn til:

- avløpsvannets mengde og egenskaper,
- forebygging av lekkasjer og
- begrensning av forurensning av resipienten som følge av overløp

Kommunen må holde seg oppdatert på ny avløpsteknologi og ta i bruk bærekraftig teknologi for å begrense utslipp på forurensningsutsatte områder.

4.1.2. Utslippsreducerende tiltak for overløp

4.1.2.1. Risikoklassifisering av overløp

Kommunen skal ha utslippskontroll av alle overløp med faste prosedyrer og rutiner for å kunne dokumentere utslipp fra disse. Hvert av overløpene skal vurderes med hensyn til viktighet og risiko og settes inn i et risikoklassifiseringssystem utfra akseptkriterier.

Resultatet fra risikoklassifiseringen danner grunnlaget for tiltaksprioriteringer av overløp i en handlingsplan, jf. kapittel 3 krav til miljørisikovurdering og handlingsdel med planer.

For resipienter som er prioritert sårbare for overløpsutslipp, skal utlippene fra overløp opphøre eller reduseres ved tiltak. Oppsamlingstiltak som hindrer overløp i en definert periode skal vurderes.

Det vises for øvrig til beste tilgjengelig teknologi (BAT) skal installeres for å beskytte sårbare vannforekomster, jf. § 14-5 i forurensningsforskriften.

Ved oppgradering/utskifting av pumpestasjoner skal siktemålet være å implementere tiltak som hindrer overløpsutslipp til sårbare resipienter.

4.1.2.2. Krav til nødoverløp og regnvannsoverløp

Hvert overløp skal ha installert utstyr for:

- Registrering av driftstid.
- Avlastet mengde eller beregning med kalibrerte modeller for de overløp som er klassifisert som viktige i kommunenes risikoklassifisering av overløp, og som ikke oppfyller akseptkriteriene.
- Det skal foreligge oppdaterte driftsovervåkingssystem på alle overløp (fjernovervåke og kvalitetssikre data).
- Ingen overløpsutslipp skal skape estetiske påvirkning i/ved utslippsstedet.
- Tiltak som holder avløpsøppel tilbake skal iverksettes for å hindre dette.

Det er ikke tillatt å etablere overløp på spillvannsførende ledning.

4.1.2.3 Krav til nødoverløp

- Et nødoverløp skal ikke fungere som regnvannsoverløp. (Dersom en pumpestasjon går i overløp på grunn av tekniske problemer, blir overløpet betegnet som nødoverløp.)
- Alle utslipp fra nødoverløp skal registreres og skal fremstå som avvik. Årsak samt tiltak skal beskrives for retting.
- For all stans i en pumpestasjon som gir nødoverløp skal utbedring iverksettes umiddelbart, og tiltak skal være iverksatt senest innen 24 timer etter at utslippet oppstod. Tidsbegrensningen omfatter ikke hendelser som ledningsbrudd, tilstopping på ledningsstrekke eller eksterne årsaker som strømstans, lynnedslag eller sabotasje. Rutiner for utbedring av forannevnte feil og hendelser skal omfattes av kommunenes risikovurderinger og beredskapstiltak.

4.1.2.4. Felleskum

- Det skal hindres at det skjer overløpsutslipp av spillvann til overvann i en felleskum (lukkede renner).

4.1.3. Retting av punktfeil på ledningsanlegg

Arbeid med systematisk retting av feilkoblinger skal ha høy prioritet.

Det skal være etablert et system for å oppdage og fjerne utslipp grunnet feilkoblinger av stikkledninger til det kommunale avløpsnett. Dette omfatter i tillegg lekkasje fra spillvann- til overvannsledning, utslipp som skyldes tilstoppinger i ledningsanlegg, kumfeil o.a.

4.1.4. Tiltaksplaner for reduksjon av fremmedvann

Det skal utarbeides en forpliktende handlingsplan for å minimalisere tilførsler av fremmedvann til det kommunale avløpsnett, og det skal arbeides for at avløpet i størst mulig grad transporteres effektivt til renseanlegget med minst mulig tap underveis. Det må fastsettes hvor stor den årlige fremmedvannsandel inn på renseanlegget har vært de siste årene sammenlignet med spillvannsmengden.

Det skal utarbeides realistiske mål for fremmedvannsreduksjoner til renseanlegget på kort og lang sikt. Systematiske undersøkelser og kontroll for å dokumentere innlekking på ledningsanlegg skal utføres. Det skal etableres et måleprogram og sammenligne vannmengder med forventede mengder

for avløpsnett. På bakgrunn av disse undersøkelsene utarbeides en handlingsplan for de områdene med størst avvik.

Overvannsplaner og fornyelsesplaner skal ses i sammenheng med plan for reduksjon av fremmedvann.

4.1.5. Tiltaksplan for fornyelse av ledningsnett

Det stilles krav til hvorledes og med hvilken takt det eksisterende ledningsnett med kummer skal fornyes.

Kommunen skal sikre at avløpsnett og tilhørende komponenter (kummer, pumpestasjoner og overløp) etterses og vedlikeholdes på en slik måte at tilsiktet funksjon til enhver tid opprettholdes.

Kommunen skal utarbeide en tiltaksplan for fornyelse av avløpsnett med kummer. Tiltaksplanen skal vise det årlige gjennomsnittlige behovet for fornyelse av spillvannsførende ledningsnett, og hvilke kriterier som er lagt til grunn for fornyelse. Fornyelsesprogrammet skal være sammenhengende og omfatte minst de neste 5 år.

Kontinuerlig oppdatering av ledningsdatabasen med riktig informasjon er en viktig forutsetning for et systematisk og målrettet fornyelsesarbeid.

Fornyelse vil kunne dekke både innlekking av overvann eller/og utlekking av urensset avløpsvann.

4.2. Krav til renseanlegg

4.2.1. Generelt

Renseanlegget skal dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes av fagkyndige slik at det har tilstrekkelig yteevne. Ved utformingen av anlegget skal det tas hensyn til variasjoner i mengde avløpsvann i løpet av året. Renseanlegget skal utformes slik at det kan tas representative prøver av det tilførte avløpsvannet og av det rensede avløpsvannet.

Det er ikke tillatt å slippe ut avløpsslam eller ristgods i en vannforekomst, verken ved dumping fra skip, utslipp fra rørledninger eller på noen annen måte.

Som et ledd i driftskontrollen med renseanlegget skal det fastsettes et måleprogram med analyser og målinger av relevante drifts- og utslippsparemetere. Se krav til måleprogram i kapittel 8.

4.2.2. Grenseverdier for utslipp

Kontrollparameter og grenseverdier for de kontrollparametere dette gjelder, er satt i tabellen under. Avlastning fra overløp tilknyttet renseanlegget er inkludert i rensekravene. Prøver av KOF og BOF5 må minst etterkomme enten krav til konsentrasjon eller renseeffekt.

Tabell 3: Kontrollparameter, krav til renseeffekt og metode for Norefjell renseanlegg

Kontrollparameter	Krav til renseeffekt inkludert overløp	Minimum antall kontrollprøver og midlingstid

Total fosfor (tot.P)	Minst 95% -årlig middelverdi	24 ukeblandprøver per år*
Biologisk oksygenforbruk (BOF ₅)	Minst 70% eller 25 mg/l	24 døgnblandprøver per år*
Kjemisk oksygenforbruk (KOFcr)	Minst 75% eller 125 mg/l	24 døgnblandprøver per år*
Total nitrogen (tot.N)		6 ukeblandprøver per år
Termostabile koliforme bakterier, TKB		6 døgnblandprøver per år

*Inntil Norefjell renseanlegg oppnår maksukebelastning på 10 000 pe (målt som BOF₅) kan det tas 12 prøver av tot-p, BOF₅ og KOFcr i henhold til forurensningsforskriften § 14-11 tredje ledd bokstav b. Kommunen må hvert år vurdere om det vil være sannsynlig at maksukebelastningen (pe målt som BOF₅) det kommende prøveåret vil være over 9 999 pe. Kommunens vurdering skal være skriftlig dokumentert.

Tabellen i forurensningsforskriften § 14-13 Vurdering av analyseparameter angir hvilket antall prøver som ikke behøver å oppfylle rensekrav i forhold til antall prøver tatt i løpet av et år.

4.2.3. Uttak av prøver, analyser og vurdering

Kommunen skal sørge for at det tas prøver av tilført og rensset avløpsvann. Når prøver tas, skal vannføring måles med en usikkerhet på maksimalt 10% og registreres. Virksomheter som utfører prøvetaking, herunder konservering, skal være akkreditert for prøvetaking eller ha et tilsvarende kvalitetssikringssystem for prøvetaking godkjent av en kvalifisert nøytral instans.

Prøvene skal være representative for avløpsvannet og tas ved hjelp av et automatisk, mengdeproporsjonalt prøvetakingssystem. Prøvene skal tas med jevne mellomrom gjennom året. Prøvetakingstidspunktet skal være i henhold til en tidsplan oppsatt på forhånd i virksomhetens internkontroll. Prøvene skal oppbevares og eventuelt konserveres i samsvar med Norsk Standard eller annen anerkjent laboratoriepraksis.

Dersom prøvetakingen av utløpsvannet er lokalisert slik at prøven ikke inkluderer avløpsvann som går i overløp i eller ved renseanlegget, skal overløpsbidraget måles eller registreres, og medregnes i rensegraden.

Se for øvrig krav til måleprogram i kapittel 8.

4.2.4. Overholdelse av rensekrav

Alle rensekrav skal overholdes innenfor de fastsatte midlingstidene.

Rensekrav skal dokumenteres for hvert prøvedøgn/prøveuke. Renseeffekt og utløpskonsentrasjoner skal beregnes som et gjennomsnitt av de årlige kontrollprøvenes. Midlingstid og antall prøver som skal legges til grunn for beregningene framgår av tabellen 3 i pkt. 4.2.2. For fosfor defineres kravet som middelverdi over et kalenderår.

Det største antall prøver som kan være over konsentrasjonskravet eller under renseeffektkravet for BOF⁵ og KOFcr fremgår av tabell gjengitt i forurensningsforskriften 14-3, og gjelder for rensekrav fastsatt i tabell 3.

Ved beregning av utslipp via overløp kan målte innløpsverdier til renseanlegget eller beregnede konsentrasjoner basert på fortykning aksepteres.

Eventuelle annulleringer av prøver på grunn av uvanlige forhold skal begrunnes og dokumenteres skriftlig. Det skal alltid tas ut prøver og foretas analyser, selv om foreliggende omstendigheter og forhold gir grunn til å anta at uvanlige forhold er oppstått. Annullering av prøver kan foretas på grunnlag av foreliggende analyseresultats, se "*SFT: Informasjon TA 2220/2007*".

Avrenning fra snøsmelting og nedbør innenfor gjeldende kriterier for dimensjonering av ledningsnett og renseanlegg, eller driftsproblemer ved renseanlegg med dårlig ledningsnett som hovedårsak, er ikke å anse som uvanlige forhold.

4.2.5. Utslippspunkt fra renseanlegg

Renset avløpsvann skal føres ut i resipient på en slik måte at innblandingen i vannmassene blir best mulig, og slik at brukerinteresser ikke påvirkes.

Tabell 4: Utslippspunkt fra renseanlegg

Resipient og utslippspunkt	Koordinater UTM-øst	Koordinater UTM-nord	Dybde
Krøderen	535557.579	6670006.937	12 meter

4.2.6. Påslipp

For påslipp av avløpsvann til offentlig avløpsnett fra virksomhet og utslipp, herunder påslipp, gjelder forurensningsforskriften kapittel 15A *Påslipp*.

Påslipp av prosessvann fra industri og annen aktivitet til kommunalt nett skal skje på en slik måte at krav til utslipp fra ledningsnett og renseanlegg overholdes, og at slamkvaliteten ikke forringes med tanke på disponering og bruk.

Kommunen skal ha en oversikt over virksomheter som kan utgjøre en risiko for det kommunale avløpssystemet jfr. forurensningsforskriftens § 15A-4, og følge opp disse gjennom påleggskrav og tiltak.

Alle påslipp skal være vurdert i kommunenes miljørisikovurdering av avløpssystemet, jf. kapittel 3.

4.3. Mudring

Det må utvises særlig aktsomhet ved planlegging av nye ledningstraseer og ved graving, mudring eller andre tiltak som kan påvirke naturmangfoldet. Dersom det som følge av kommunens virksomhet skulle vise seg å være nødvendig med mudring, skal det innhentes nødvendig tillatelse fra forurensningsmyndigheten.

5. Utslipp til luft

5.1. Lukt

Lukt fra pumpestasjoner, overløp, kummer og eventuelle lufteinnetninger skal være så lav at det ikke er til vesentlig sjenanse for naboer og brukere av nærområdet.

Lukt skal være en driftsparameter for hele avløpssystemet og kommunen skal ha oversikt over kilder og vurdere behovet for tiltak og eventuelt effekten av gjennomførte luktreduerende tiltak.

Før bygging av nye anlegg, komponenter (pumpestasjoner, kummer og utearealer og ledninger) må kommunen vurdere mulige kilder til lukt og om nærhet til bebyggelse ferdsel eller terrengforhold kan skape luktkonflikter.

Kommunen skal ha et system for registrering og oppfølging av eventuelle klager og avvik på lukt, systemet skal være en del av internkontrollsystemet for det totale avløpssystemet.

5.2. Støy

Utendørs støy fra renseanlegg ved boliger omkring skal ikke overskride følgende grenser, målt eller beregnet som frittfeltsverdi ved den mest støyutsatte fasaden:

Tabell 5 støygrenser

Dag (kl. 07-19) LpAekv12h	Kveld (kl. 19-23) LpAekv4h	Natt (kl. 23-07) LpAekv8h	Søn-/hellig- dager (kl. 07-23) LpAeq16h	Natt (kl. 23-07) LA1
55 dB(A)	50 dB(A)	45 dB(A)	50 dB(A)	60 dB(A)

Alle støygrenser skal overholdes innenfor alle driftsdøgn.

Støygrensene gjelder all støy fra den ordinære driften av renseanlegg, inkludert intern transport på område til anlegga og lossing/lasting av råvare, slam etc. Støy fra bygg- og anleggsvirksomhet og fra ordinær persontransport er likevel ikke omfattet av grensene.

6. Avfall og avløpsslam

6.1. Håndtering av avfall

Virksomheten plikter så langt det er mulig uten urimelige kostnader eller ulemper å unngå at det dannes avfall som følge av virksomheten. Særlig skal innholdet av skadelige stoffer i avfallet søkes begrenset mest mulig.

Kommunen plikter å sørge for at all håndtering av avfall, herunder farlig avfall, skjer i overensstemmelse med gjeldende regler for dette fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, herunder avfallsforskriften³.

Avfall som oppstår i virksomheten, skal søkes gjenbrukt i bedriftens produksjon eller i andres produksjon, eller - for brennbart avfall - søkes utnyttet til energiproduksjon internt/eksternt. Slik

³ Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) av 01.06.2004, nr. 930

utnyttelse må imidlertid skje i overensstemmelse med gjeldende regler fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, samt krav fastsatt i denne tillatelsen.

Ved bruk av biofilmbærere skal det sikres at plastmedium ikke kommer på avveie.

6.2. Håndtering av avløpsslam

Behandling av slam ved Norefjell renseanlegg består i avvanning.

Tillatelsen omfatter mottak av eksternslam og septikslam.

Eksternslam mottas fra kommunens renseanlegg regulert etter kapittel 13.

Septikslam mottas fra spredt avløp regulert etter forurensningsforskriften kapittel 12.

Slamhåndtering skal ikke skape luktulempere, se pkt. 5.1. i tillatelsen.

Maksimal lagringstid er 14 dager for slam i kontainer før avfallet sendes til endelig behandling.

Kommunen plikter å påse at slammet håndteres i samsvar med forurensningsregelverket, herunder avfallsregelverket. Dette innebærer å påse at slam leveres til godkjent mottaker.

Kommunen plikter å sørge for at alt avløpsslam som skal brukes til gjødsel eller jordforbedring håndteres i overensstemmelse med gjødselvereforskriften⁴. Ved prøvetaking av slammet skal anerkjente metoder for å oppnå representative prøver benyttes.

Innholdet av miljøgifter i avløpsvann og slam skal begrenses så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Kommunen skal ha etablert og iverksatt et system for informasjon og kildeopsporing som sikrer at tilførsler fra potensielle punktkilder holdes på et minimum.

Fylkesmannen kan pålegge kommunen å delta i kartlegging for å dokumentere nivåer av miljøgifter i slam.

Sammendrag av prøvetaking og analyser, inkludert vurdering av resultatene med konklusjoner, skal inngå i årsrapportene for renseanlegget.

7. Forurenset grunn og forurensede sedimenter

Kommunens avløpssystem skal være innrettet slik at det ikke finner sted utslipp til grunnen, f.eks fra kjemikalielagring m.v., som kan medføre nevneverdige skader eller ulemper for miljøet.

Når det skal legges nye avløpsledninger, skal kommunen ha kjennskap til om ledningsnettets berører områder med forurenset grunn eller forurensede sedimenter i elv og sjø.

Graving, mudring eller andre tiltak som kan påvirke forurenset grunn eller forurensede sedimenter, trenger tillatelse etter forurensningsforskriftens kapittel 2 om opprydding i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeid.

8. Måleprogram

Som et ledd i driftskontrollen med renseanlegget skal det fastsettes et måleprogram med analyser og målinger av relevante drifts- og utslippsparemetere, herunder utslipp til vann, grunn og luft. Måleprogrammet skal være en del av kommunens internkontroll for avløpssystemet, se krav i pkt. 2.6.

---

⁴ Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav av 4.7.2003, nr 951.

Måleprogrammet skal beskrive de forskjellige trinnene i målingene og begrunne valgte metoder. Valgt frekvens for tredjepartskontroll og for deltakelse i ringtester skal også fremgå av måleprogrammet. Det skal gå fram av måleprogrammet hvilke usikkerhetsbidrag de ulike trinnene gir.

Prøvetidspunktene velges slik at resultatene blir best mulig representative over et år. Tidspunktene prøvene tas skal være i samsvar med en tidsplan oppsatt i virksomhetens måleprogram. Prøvene skal tas ved hjelp av et vannmengdeproposjonalt prøvetakingssystem.

For miljøgifter skal det analyseres for verdier ned til deteksjonsgrenser.

Det er krav til akkreditering av prøvetaking og analysering for renseanlegg som omfattes av forurensningsforskriften kapittel 14.

Måleprogrammet skal som minimum ta prøver i henhold til krav fastsatt i pkt. 4.2.2. Kommunen vurderer om det er andre parametere som kan være aktuelle for sitt måleprogram utover minimumskravet som er fastsatt i denne tillatelsen.

9. Håndtering og beredskapsmessige tiltak mot utslipp og akuttutslipp

9.1. Etablering av beredskap

En oppdatert beredskapsplan skal bygge på miljørisikovurderingen, og foreligge samtidig med denne.

På bakgrunn av farer, hendelseskjeder og konsekvenser som er identifisert i miljørisikovurderingen (se kapittel 3) skal beredskapsplanen oppdateres mot akutt forurensning. Med akutt utslipp menes forurensning av betydning, som inntreffer plutselig, og som ikke er tillatt etter bestemmelser i forurensningsloven, forurensningsforskriften eller i utslippstillatelsen.

- Beredskapen skal være dimensjonert etter de mest kritiske hendelsene som virksomheten til enhver tid representerer.
- Beredskapen mot akutt forurensning skal dokumenteres i en operativ beredskapsplan.
- En beredskapsplan skal kontinuerlig evalueres, på bakgrunn av utførte øvelser på beredskap.
- Det skal foreligge en skriftlig plan for øvelser. Øvelsene skal evalueres og bidra til at kommunen på best mulig måte kan håndtere denne type hendelser og andre liknende hendelser i fremtiden.
- Øvelse og evaluering skal være dokumentert skriftlig.

9.2. Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til gjeldende forskrift⁵. Kommunen skal deretter og så snart som mulig underrette Fylkesmannen i tilfeller med utslipp av betydning.

Kommunen skal i god tid i forveien innhente godkjenning fra Fylkesmannen ved planlagte tiltak/arbeid hvor det oppstår forurensningsutslipp som kan medføre skadevirkninger på resipienten.

Varslingskjema for akutte og planlagte utslipp finnes på www.fylkesmannen.no

---

⁵ Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning av 09.07.1992, nr. 1269

Krav til varslings gjelder også for mindre utslipp, dersom utslippet kan få betydning for kommunens overholdelse av tillatelsens krav.

10. Kjemikalier

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes i virksomheten, både som råstoff i prosess og som hjelpekjemikalier, for eksempel begroingshindrende midler, vaskemidler, hydraulikkvæsker, brannbekjempningsmidler.

For kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal bedriften dokumentere at den har foretatt en vurdering av kjemikalienes helse- og miljøegenskaper på bakgrunn av testing eller annen relevant dokumentasjon, jf. også punkt 2.6 om internkontroll.

Kommunen plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av faren for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om alternativer finnes. Skadelige effekter knyttet til produksjon, bruk og endelig disponering av produktet, skal vurderes. Der bedre alternativer finnes, plikter bedriften å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe⁶.

Stoffer alene, i stoffblandinger og/eller i produkter, skal ikke framstilles, bringes i omsetning, eller brukes uten at de er i overensstemmelse med kravene i REACH-regelverket⁷ og andre regelverk som gjelder for kjemikalier.

Lagring og tilknyttede aktiviteter av farlige kjemikalier på tank, skal være i henhold til krav som følger av forurensningsforskriften kapittel 18 *Tanklagring av farlige kjemikalier og farlig avfall*.

11. Energi

11.1. Energistyringssystem

Kommunen skal ha rutiner for regelmessig vurdering av tiltak som kan iverksettes for å oppnå mest mulig energieffektiv drift av hele avløpsanlegget.

11.2. Utnyttelse av overskuddsenergi

Kommunen skal i størst mulig grad utnytte overskuddsenergien internt, og legge til rette for at overskuddsenergi skal kunne utnyttes eksternt, med mindre det kan godtgjøres at dette ikke er teknisk mulig, begrenses av gitte konsesjoner eller medføre urimelige kostnader.

12. Resipientundersøkelse og overvåking

Kommunen skal delta i et samordnet overvåkingsprogram med vannområdet Krøderen.

Parametere for resipientovervåking skal være tilpasset vannforskriftens krav, herunder frekvens og parametere.

Det skal bygges opp kunnskap om vannmiljøet og effekter av tiltak gjennom tiltaksrettet overvåking.

---

⁶ Jf. produktkontrollloven om substitusjonsplikt, § 3a

⁷ Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrenning av kjemikalier (REACH-forskriften) av 30. mai 2008, nr. 516

Kommunen skal utføre regelmessige undersøkelser og overvåking av de vannforekomster som påvirkes av avløpsvann som tillatelsen omfatter. Kommunens overvåkingsprogram skjer innenfor et samordnet overvåkingsprogram med vannområdet.

Kommunen plikter innen 1. mars året etter utslippsåret å få sammenstilt resultatene fra resipientovervåkingen for foregående år, og få vurdert hvordan tilstanden i resipienten er sett i sammenheng med lokale og nasjonale vannmiljømål.

Data som fremskaffes fra undersøkelser av vannlokaliteten, inklusivt sediment og biota, skal registreres i databasen Vannmiljø. Data skal leveres på Vannmiljø's importformat, som finnes på <http://vannmiljokoder.miljodirektoratet.no>

13. Krav til rapportering

13.1. Rapportering via Altinn

Kommunen har rapporteringsplikt for avløpsdata gjennom www.altinn.no innen 1.mars hvert år.

13.2. Årsrapport med utslippsregnskap

Kommunen skal kunne vise god dokumentasjon av sine utslipp.

Kommunen skal i årsrapporten til Fylkesmannen innen 1.mars hvert år dokumentere forhold som er av betydningen for Fylkesmannens bedømmelse av om krav i utslippstillatelsen blir oppfylt og foreta en egenevaluering. Årsrapport skal inneholde et utslippsregnskap, og være delt inn i avløpsnett, renseanlegg, utslippsregnskap og tillegg skal det gjøres en egenevaluering.

Data som rapporteres til Altinn eller Vannmiljø er det ikke nødvendig å repetere i årsrapporten, ut over hva kommunen selv finner hensiktsmessig og naturlig for å underbygge konklusjoner.

Utslippsmengder i et utslippsregnskap inngår i årsrapporten til Fylkesmannen etter standard skjema for utslippsregnskap. Denne ligger tilgjengelig på skjemabibliotek på Fylkesmannen sine nettsider:

<https://www.fylkesmannen.no/nb/oslo-og-viken/skjema-og-tjenester/?c=Milj%c3%b8+og+klima>

Årsrapporteringen skal vedlegges rapporteringen via Altinn, jf. pkt. 13.1.

I tilknytning til årsrapporten med utslippsregnskap:

Utslipp fra overløp skal måles eller beregnes med antall m³ vannmengde og med målt eller antatt konsentrasjon 1 mg totalfosfor pr. liter som et gjennomsnitt hvis overløpet skyldes nedbør. For øvrig skal overløpsutslipp beregnes så nøyaktig som mulig hvis det er registrert driftsstans ved pumpestasjoner o.l.

Kommunen skal kartlegge utslippene fra overvannsnettets som grunnlag for helhetlige tiltaksvurderinger. Det må påses at overvannsutslippene ikke medfører skade eller ulempe for miljøet.

14. Ansvarsforhold

Kommunen er ansvarlig for at utslippsbegrensninger overholdes og at avløpsanlegget drives i samsvar med god og anerkjent praksis innen fagområdet.

Denne tillatelsen fritar ikke kommunen for innhenting av tillatelser for andre sider ved bygging og

drift av avløpsanleggene, f.eks. arbeidsmiljø, brann og eksplosjonsvern.

Tillatelsen fritar ikke kommunen for erstatningsansvar etter de alminnelige erstatningsregler, jfr. forurensningslovens § 10, annet ledd.

Kommunen har også plikt til å bidra til å redusere risikoen for at kjemikalier skader miljø og helse.

15. Tilsyn

Kommunen plikter å la representanter fra Fylkesmannen eller de som denne bemyndiger, føre tilsyn med avløpsanleggene til enhver tid.

16. Nedleggelse, ombygging og overføring av avløpsvann til andre anlegg

Om ledningsanlegg planlegges lagt ned eller stanset for en periode grunnet ombygging eller utbedring skal kommunen gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for forurensning.

Aktiviteter som kan medføre fare for forurensning kan ikke startes før Fylkesmannen har gitt midlertidig unntak. Søknader om unntak fra gjeldende rensekrav må derfor sendes Fylkesmannen i god tid.

Dersom det skal foretas utskifting av utstyr i virksomheten som gjør det teknisk mulig å motvirke forurensninger på en vesentlig bedre måte enn da tillatelsen ble gitt, skal Fylkesmannen på forhånd gis melding om dette.

All utskifting av utstyr skal baseres på at de beste tilgjengelige teknikker med sikte på å motvirke forurensning skal benyttes.

Ved planlegging om nedleggelse av renseanlegg skal Fylkesmannen få beskjed om dette. Nedleggelsesplan med planlagte tiltak og frister skal sendes Fylkesmannen i god tid før nedleggelse.

Ved nedleggelse eller stans skal den ansvarlige sørge for at råvarer, hjelpestoff, halvfabrikat eller ferdig vare, produksjonsutstyr og avfall tas hånd om på forsvarlig måte, herunder at farlig avfall håndteres i henhold til gjeldende forskrift⁸. De tiltak som treffes i denne forbindelse, skal rapporteres til Fylkesmannen i Oslo og Viken innen 3 måneder etter nedleggelse eller stans. Rapporten skal også inneholde dokumentasjon av disponeringen av kjemikalierester og ubrukte kjemikalier og navn på eventuell(e) kjøper(e).

Ved nedleggelse av renseanlegg skal den ansvarlige sørge for at driftsstedet settes i miljømessig tilfredsstillende stand igjen.

---

⁸ Avfallsforskriften kapittel 11 om farlig avfall

Vedlegg 1

Liste over prioriterte miljøgifter, jf. punkt 2.1.

Utslipp av disse komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene i pkt. 3 flg.

Metaller og metallforbindelser:

	Forkortelser
Arsen og arsenforbindelser	As og As-forbindelser
Bly og blyforbindelser	Pb og Pb-forbindelser
Kadmium og kadmiumforbindelser	Cd og Cd-forbindelser
Krom og kromforbindelser	Cr og Cr-forbindelser
Kvikksølv og kvikksølvforbindelser	Hg og Hg-forbindelser

Organiske forbindelser:

Bromerte flammehemmere	Vanlige forkortelser
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktaborbromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclododekan	HBCDD
Tetrabrombisfenol A (2,2',6,6'-tetrabromo-4,4' isopropyliden difenol)	TBBPA

Klorerte organiske forbindelser

Dekloran pluss (syn og anti isomere former)	DP (syn-DP, anti DP)
1,2-Dikloretan	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C ₁₀ -C ₁₃ (kloralkaner C ₁₀ -C ₁₃)	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C ₁₄ -C ₁₇ (kloralkaner C ₁₄ -C ₁₇)	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloreten	PER
Trikloretan	TRI
Trikosan (2,4,4'-Triklor-2'-hydroksydifenyleter)	TCS
Tris(2-kloretyl)fosfat	TCEP

Enkelte tensider

Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC

Nitromuskforbindelser

Muskxylen	
-----------	--

Alkylfenoler og alkylfenoletoksylater

Nonylfenol og nonylfenoletoksilater	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksilater	OF, OP, OFE, OPE
4-heptylfenoler (forgrenet og rettkjedet)	4-HPbl
4-tert-pentylfenol	4-t-PP
4-tert-butylfenol	4-t-BP
Dodecylfenol m. isomerer	DDP
2,4,6 tri-tert-butylfenol	TTB-fenol

Per- og polyfluorerte alkylforbindelser (PFAS)

Perfluoroktansulfonsyre (PFOS), inkl. salter av PFOS og relaterte forbindelser	PFOS, PFOS-relaterte forbindelser
--	-----------------------------------

Perfluorheksansulfonsyre (PFHxS), inkl salter av PFHxS og relaterte forbindelser	PFHxS, PFHxS-relaterte forbindelser
Perfluorobutansulfonsyre (PFBS), inkl. salter av PFBS og relaterte forbindelser	PFBS, PFBS-relaterte forbindelser
Perfluoroktansyre	PFOA
Langkjedete perfluorerte karboksylsyrer C9-PFCA - C14-PFCA	PFNA, PFDA, PUnDA, PFDoDA, PFTrDA, PFTeDA
Tinnorganiske forbindelser	
Tributyltinnforbindelser	TBT
Trifenyltinnforbindelser	TFT, TPT
Dibutyltinnforbindelser	DBT
Dioktyltinnforbindelser	DOT
Polysykliske aromatiske hydrokarboner	
	PAH
Ftalater	
Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Benzylbutylftalat	BBP
Dibutylftalat	DBP
Diisobutylftalat	DIBP
Bisfenol A	
	BPA
Siloksaner	
Dodekametylsykloheksasiloksan	D6
Dekametylsyklopentasiloksan	D5
Oktametylsyklusotetrasiloksan	D4
Benzotriazolbaserte UV-filtre	
2-Benzotriazol-2-yl-4,6-di-tert-butylphenol	UV-320
2,4-di-tert-butyl-6-(5-chlorobenzotriazol-2-yl)phenol	UV-327
2-(2H-benzotriazol-2-yl)-4,6-ditertpentylphenol	UV-328
2-(2H-Benzotriazol-2-yl)-4-(tert-butyl)-6-(sec-butyl)phenol	UV-350